

BANG KNUDSEN A/S
ESBJERG

1893

15. MARTS

1943

BANG KNUDSEN A/S

ESBJERG

Firmaets Grundlægger og nuværende Direktør, Købmand R. Bang Knudsen

an skal være gammel Esbjergenser, hvis man skal kunne huske Kongensgade uden Isenkræmmer Bang Knudsens kendte Isenkram-Forretning. Den laa der, medens Kongensgade endnu var Amtsvej med Grøfter paa begge Sider og Telefonpæle langs Grøftekanterne. Gaar man i Tankerne tilbage for at skønne om, hvor gammel mon Forretningen kan være, savner man Holdepunkter. Den var nemlig i Gaden, før nogen af de nu kendte Institutioner blev oprettet. Seniorchefen, R. Bang Knudsen, har staaet i sin Butiksdør, som de fleste Esbjergensere saa ofte har set ham, og betragtet, hvorledes Kongensgades Sommerstøv og Vintersøle er blevet bundet af Brolægning og Asfalt, hvorledes Grøfterne er blevet jævnet og Fortove anlagt, og hvorledes tomme Grunde er blevet bebygget med stedse større og smukkere Huse. Og medens Kongensgade blev Strøg, voksede Landsbyen sig større og større, blev Købstad, blev større Købstad og blev en af Landets største.

Og dog er der kun gaaet 50 Aar. Den 15. Marts 1893 kom Købmand R. Bang Knudsen som purung Mand til Esbjerg med Haab og lyse Drømme om at skabe en Forretning her, hvor han troede paa de store Muligheder. Hans Drømme er for mange Aar siden blevet Virkelighed, og nu sidder han som gammel Mand i den samme Forretning, men en meget større og ikke mindst en meget mere anset. Aarene har ofte været drøje, men den 15. Marts 1943 vil alligevel blive en Højtidsdag; thi hvad Bang Knudsen oplever paa denne Dag, opnaar kun faa. Han bliver en af de første Forretningsmænd i Esbjerg, der fejrer 50 Aars Jubilæum.

Forretningen som den saa ud ved Aarhundredskiftet

For at forstaa Bang Knudsens store Livsopgave skal man tænke sig tilbage til det Esbjerg, der var i 1893. Det var da næppe 25 Aar siden, at Loven om Esbjerg Havn var vedtaget. Den første Havn var bygget, men de store Forventninger, man straks havde næret til den, var ikke blevet indløst. Det gik ikke saa hurtigt i Begyndelsen, som man havde troet, og adskillige var blevet skuffet. Byens Indbyggerantal var kun nogle faa Tusinde, og det var ikke stabil, grundfæstet Befolkning, men Tilflyttere rundt omkring fra, som haabede, at den nye By skulde bringe Lykken og Velstanden. De mest fortrøstningsfulde kunde dog se Tegn paa en god Fremtid. Lokale Virksomheder med fast Bund under Fødderne var ved at vokse sig stærke, og ikke alene som Havneby, men som lokal Oplandsby var Esbjerg begyndt at kunne hævde sig mod Amtets gamle Byer.

Længst tilbage var maaske Byens Butiksliv. Der skulde stort Mod til at sætte sine Penge i en Forretning paa et saa usikkert økonomisk Grundlag, som Esbjerg den Gang bød. Ingen vidste, hvornaar Byen fandt indre Styrke, og man blev ikke anset for at være helt forkert paa den, hvis man ymtede om, at Eventyret ikke som alle andre

Eventyr fik en lykkelig Ende. Naar Borgerne i Esbjerg den Gang skulde købe lidt udenfor Dagliglivets Behov, maatte de rejse andet Steds hen. Det var især til Varde, og man var saa vant til det, at man i Grunden ikke fæstnede sig ved det, skønt det var besværligt og dyrt at handle saa langt borte.

Først i 1887 aabnede Chr. Møller fra Ribe den første egentlige Isenkramforretning i Esbjerg, men han beholdt den kun et Par Aar, før han overdrog den til Georg Gotschalk, og da Forretningen kun var 6 Aar, fik den i 1893 sin tredie Ejer. Det var Bang Knudsen, men naar de tidligere Ejere hver kun havde drevet den nogle faa Aar, tyder det ikke paa, at det just var en Guldgrube, den unge energiske Mand gik ind til. Det var det heller ikke. Der gik mange Aar med Slid, Taalmodighed og Ærgrelser, før Børnesygdommene var overvundet. Naar det gik, skyldes det sikkert, at den nye Indehaver selv var Vestjyde med alle Vestjydens særprægede Egenskaber. Flittig og nøjsom, dristig naar han udførte sine Beslutninger, men forsigtig før han tog dem, rolig og solid og med Evnen til at bygge op indefra ved at føje Udvikling til Udvikling, efterhaanden som Tiden var moden dertil. De store Spring med en tilsvarende Risiko har ikke bygget denne Forretning op, men naar Esbjergs Mundheld: »Rask maa det gaa«, ogsaa blev Bang Knudsens, var det i hans egen Udformning. Vel skulde det gaa rask, men ikke hurtigere, end Bukserne kunde holde til.

For 30 Aar siden lik Forretningen nyt Ansigt

Isenkræmmer R. Bang Knudsen er Proprietærsøn fra Hjerm mellem Struer og Holstebro. Hans Hu stod ikke til Landbruget, men til Handelen, og som ungt Menneske kom han i Lære hos Isenkræmmer Strange i Horsens. Efter endt Læretid var han ansat i to af Jyllands den Gang betydeligste Isenkramforretninger, Emil Brinckers i Vejle og M. Nielsens i Aarhus. Men han vilde have sit eget, og da han følte, at han kunde sit Fag til Bunds, vovede han Springet til Esbjerg. Det var en veludrustet, ung Mand, der den 15. Marts for 50 Aar siden aabnede sin Butiksdør, men Forholdene var smaa. Personalet bestod af Chefen selv og en Lærling, og det huskes endnu i Forretningen, at den første Handel var en Pakke Skilderisøm til 25 Øre. Var det vanskeligt at sælge Varer, var det næsten lige saa vanskeligt at købe ind, og da de fleste Forretningsfolk er enige om, at det er en større Kunst at købe ind end at sælge, var det ikke let for den unge Købmand at faa netop de Varer, han gerne vilde føre. Esbjerg var nemlig dengang ikke Købstad, og som Følge heraf maatte Byen ikke besøges af Sælgere fra udenlandske Huse. Da Isenkram den Gang i større Udstrækning endnu var en Importvare, maatte Bang Knudsen rejse til andre Byer for dér at opsøge de udenlandske Rejsende og se Prøver paa deres Varer. En saadan Vanskelighed kender Købmændene af i Dag ikke. Nu besøges den mindste Flække af Rejsende, og under normale Tider er der snarere for mange end for faa. — Denne Vanskelighed var kun en af de mange, der skulde overvindes, og som blev overvundet. Skønt Byen kun var lille, gik det dog stadig fremad med Omsætningen, og i 1902 kunde Bang Knudsen flytte til større og bedre Lokaler i Ejen-

dommen Kongensgade 61, hvor Forretningen endnu har til Huse. Flytningen gav Mulighed for at føre flere Varer og større Udvalg, men snart blev ogsaa disse Lokaler for smaa, og da Bang Knudsen i 1905 kunde købe Ejendommen, var Mulighederne for Fremtidens fortsatte Udvikling af Forretningen grundlagt. Det er nu over 30 Aar siden,

at de to andre Butikker paa den anden Side af Ejendommens daværende Port blev inddraget i Forretningen, samtidig med at Porten blev sløjft og indrettet til endnu et Udstillingsvindue. Disse mange Udstillingsvinduer var imponerende i den Tids Esbjerg, men de tjente deres Formaal. Varerne kunde vises frem, og de fik Kunderne indenfor. Hvis man kunde sætte den oprindelige Forretning op ved Siden af den nuværende, vilde Forskellen næsten være uforstaaelig. Den gamle Forretning var dyster med grove, sandstrøede Gulve og kluntede Disker. Det var for det meste tunge og klodsede, men solide Varer, der handledes med, og Nutidens Publikum vilde undre sig over, saa lidt der fra Fabrikant-

ternes Side var gjort for at gøre dem smukke og fikse. Gennem Aarene er Isenkrambranchen udviklet, og de faa Varer, man dengang kunde byde paa, er blevet til saa mange, at Ekspedienterne skal være godt inde i Forretningen for at kende alle de Artikler, der føres. Der er næppe en Branche, der kræver en saadan Mangfoldighed af Varer og Normer og Størrelser, som Isenkrambranchen, og naar Talen er om en saa alsidig Forretning som Bang Knudsens, kræves der et indgaaende Branche-Kendskab. Man maa faktisk kende alle de forskellige Haandværkerfags Værktøjs- og Materialebehov for at kunne klare enhver Ekspedition tilfredsstillende. I de oprindelige Forretningslokaler handles der nu, som ved Starten

1943

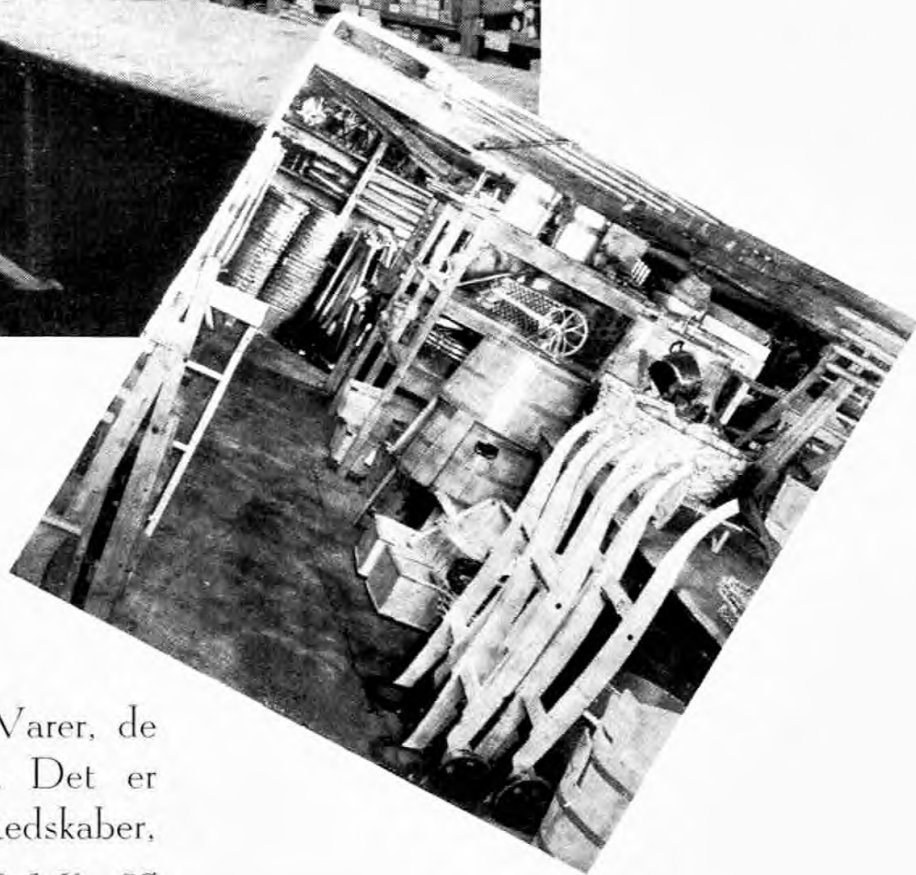
15. MARTS

Forretningens
Façade, som vi
kender den i Dag

Et Kik ind i en gros-
Ekspeditionen

Fra Lagerbygningen

med de oprindelige Varer, de saakaldte Grovvarer. Det er Bygningsartikler, Redskaber, Søm, Køkkenudstyr o. s. v., og medens Talen er om Køkkenudstyr, er det paa sin Plads at fremhæve Udviklingen af disse Husmødrenes vigtigste Redskaber. De store, grove Jerngryder er udviklet til smukke, lette og stærke Gryder af rustfrit Staal, som desværre for Isenkræmmerne har den Svaghed, at de næsten aldrig gaar til og skal fornyes. Men da Aanden i denne Forretning altid er at yde Kunderne det bedste, ser man hellere en tilfreds Kunde, der kommer mere sjældent, end en utilfreds, som kommer igen og igen. I samme Afdeling sælges Sportsartikler. Det er først i de senere Aar, disse Artikler er kommet til at spille en større Rolle i Omsætningen. En enkelt Fodbold, nogle Skøjter og en Gang imellem en Slæde var Begyndelsen, men Udviklingen af Idrætten har ogsaa sat sit Spor i Forretningen. Nu er det ikke alene Fodbolde, men Udstyr til Tennis, Badminton, Lystfiskeri, Golf o. s. v. og nu til sidst, men ikke mindst, Ski med tilhørende Udrustning. Den anden Afdeling, som blev inddraget for nu snart 30

Isenkram-Afdelingen, Forretningens Hovedhjørneste

paa 1. Sal. Den er delt i to Afdelinger, hvoraf den ene omfatter Figurer, Vaser o. lign. i Kgl. Porcelæn, bornholmsk Keramik og Sandsten. Den anden Afdeling omfatter mindre Ting i Keramik, Bronze og Kryстал. Her er f. Eks. Frugtstel, Likørstel, Vaser samt det moderne Trætøj. Trods den omfattende Detailforretning har Firmaet gennem Aarene oparbejdet en meget betydelig Engros-Forretning med Landforretningerne, der besøges af en fast Rejsende. – Firmaet er herved blevet en god Støtte for Landkøbmændene og Befolkningen i Ribe Amt, idet man med Dags Varsel kan faa leveret en hvilken som helst Vare fra Firmaets store Udvalg til den mest af-sides boende Forbruger indenfor Omraadet. Enhver vil vide, hvad det betyder, naar det drejer sig om Nødvendighedsartikler til Byggeri, Haandværk, Landbrug eller Husholdning. Men ogsaa naar det gælder Gaver, er det af Betydning at have

Aar siden, er Husmødrenes Eldorado. Her er alt, hvad man kan tænke sig i en Isenkramforretning til Hjemmets Udstyr. Først og fremmest al Slags Service i Porcelæn og Fajance, alle Slags Glas, Lysekroner og Dekorationsgenstande. Hele den bagerste Del af denne Afdeling var i sin Tid meget lavloftet. Det var nemlig Forretningens oprindelige Hestestald, men i 1936 foretoges en omfattende Ombygning, Loftet blev hævet, og derved kom baade Afdelingen og dens Varer helt til deres Ret. Den sidste Tilvækst er en særskilt Gaveafdeling

– alt fra Søm og Skruer til Trillebøre og Græsslaamaskiner . . .

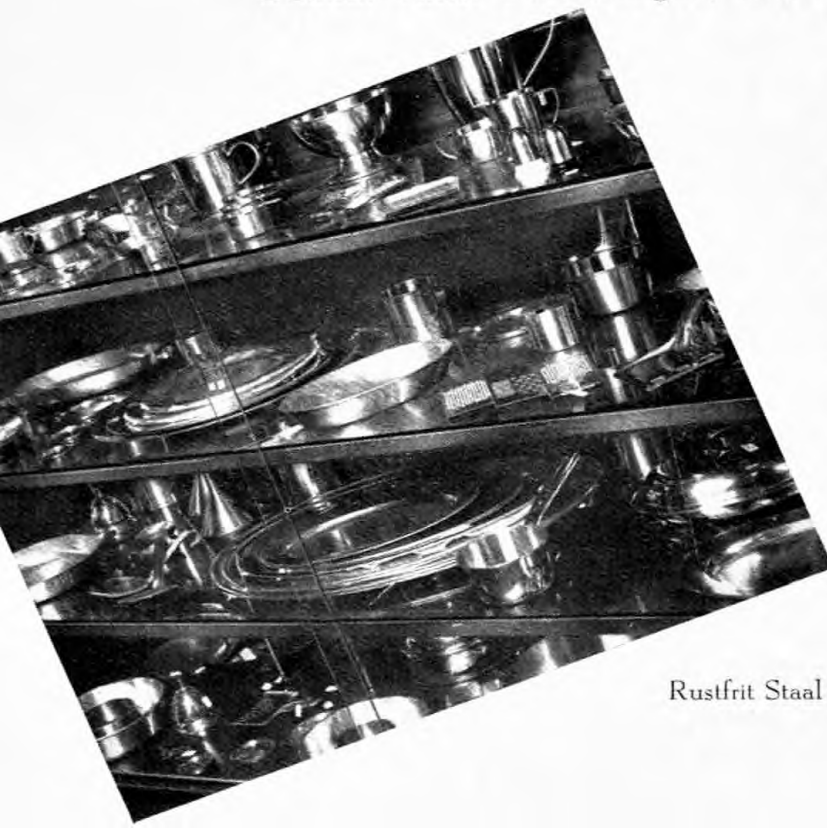

Her køber Husmødrene i Esbjerg deres Porcelæn

et righoldigt Udvalg indenfor Rækkevidde. Med Tog og Rutebiler forsendes dagligt betydelige Varepartier ud til Oplandet, og Forretningen er derfor ikke alene en Støtte for dettes Handlende og Forbrugere, men yder ogsaa sit betydningsfulde Bidrag til Forøgelse af Esbjergs Handelsomsætning med sit naturlige Opland. Denne Del af Virksomheden har været som at opdyrke Hede. Da Esbjerg var en ny By, havde den ingen Kunder udenfor sine Grænser. Nabobyerne og Byerne paa Østkysten regnede Omraadet for deres Monopol. Østkystens Byer er nu blevet vist tilbage til deres naturlige Omraade, og der er sket mere ligelig Fordeling af Omsætningen mellem Esbjerg og Nabobyerne.

Udadtil virker Forretningen, som den altid har gjort, men indadtil er der sket den Ændring, at Bang Knudsen i 1939 omdannede sin Forretning til Aktieselskab med Senior-Chefen og Sønnen L. Bang Knudsen som Direktører og Sønnen Hugo Bang Knudsen som Prokurist. De to Sønner er uddannet i Branchen og virkede i mange Aar i Forretningen, før de blev Medindehavere. Det var allerede den Gang en af de største i Branchen. Væksten ses bedst af, at Chefen

Rustfrit Staal er Tidens Løsen

I Slutningen af 1942 aabnedes paa 1. Sal den nye Gaveafdeling

og den ene Lærling nu er blevet til et stort Personale. — Denne Vækst havde ikke været mulig for selv den dygtigste Købmand, hvis ikke Byen og Egnen samtidig var undergaaet en ligesaa rivende Udvikling. — Naar Senior-Chefen nu gaar sine Ture, spadserer han gennem smukke Gader, hvor han i sin Ungdom vandrede over sandede Marker, og de smaa Hedegaarde omkring Byen er vokset frem til moderne, veldrevne Landbrug. Samtidig er Foretagsomhed og Forbrug steget. Mange nye Virksomheder er gode Kunder i Forretningen, og mange Varer, der før var Luksus selv for de mest velhavende, er blevet Forbrugsartikler i de smaa Hjem. Det har krævet Forudseenhed og Initiativ bare at følge med i denne Udvikling, men det har krævet sin Mand helt og holdent at ligge foran paa Fremskridtets Vandring og være med til at fremme det. Bang Knudsen tog sin Tørn. Hvem husker ikke fra sin Barndom, naar man skulde til Bang Knudsen efter et eller andet, og Ekspedienterne ikke rigtig kunde finde ud af, hvad man skulde have. Saa kom Chefen ud fra sit Kontor, spurgte ud og tog Varer frem. Og skete det, at Forretningen ikke netop havde, hvad man skulde bruge, ja saa kunde det skaffes, hvis man kunde vente saa længe. Ellers kunde man maaske finde paa noget andet, som ligesaa godt kunde bruges, og som maaske oven i Købet var billigere. Denne Betjening

Endnu et Interiør fra den nye Gaveafdeling

gjaldt ikke blot den store Kunde, men ogsaa Drengene, der skulde bruge et eller andet til deres fingerfærdige Lege, og heri ligger maaske en Del af Hemmeligheden ved, at den Trofasthed, den gamle Generation i Esbjerg følte overfor Bang Knudsen, holdes i Hævd af den næste Generation, der nu sidder som Borgere i Byen og atter lærer den yngste Generation at søge til Bang Knudsens Forretning.

Der har ikke altid været smult Vande i Esbjerg. – Bang Knudsen havde næppe drevet sin Forretning en halv Snes Aar, da Halvfemsernes Spekulation endte i store Krak, der truede Byens Økonomi. Senere er økonomiske Storme gaaet hen over Verden og har ramt Esbjerg med sine Dønninger. Meget faldt, fordi det var bygget paa Sand, men gennem alle Storme var Bang Knudsens Forretning noget fast, noget som blev staaende.

Halvtreds Aar ligger bag . . . Forretningen er fulgt med Tiden, men bygger stadig paa de gamle, sunde Handelsprincipper, som da Stiftelsen i sin Tid grundlagde sin Forretning.

Bang Knudsen

BANG KNUDSEN A/S
ESBJERG